

Rapport

**Wet Passend
Onderwijs**
Informatieblad Ieder(in)
Mei 2014

ieder(in)

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Huidige situatie onderwijs	4
3. Wat verandert er met de invoering van de Wet passend onderwijs?	5
Samenwerkingsverbanden scholen	5
Bekostiging van zorg tijdens onderwijsuren	7
Beleidsarme invoering – weinig veranderingen voor leerlingen	9
4. Standpunten van Ieder(in)	100
5. Tips voor lokale belangenbehartigers	122
6. Meer informatie	133
Bijlage – Afkortingenlijst	144
Colofon	155

1. Inleiding

De Wet passend onderwijs is oktober 2012 aangenomen. Per 1 augustus 2014 wordt de nieuwe wet ingevoerd. Passend onderwijs moet er voor zorgen dat zo veel mogelijk leerlingen naar een gewone school bij hun in de buurt gaan. Want zo worden leerlingen het best voorbereid op een vervolgopleiding en doen ze zo goed mogelijk mee in de samenleving. Het speciaal onderwijs verdwijnt niet. Kinderen die het echt nodig hebben, kunnen nog steeds naar het speciaal onderwijs.

Passend onderwijs is een nieuwe manier waarop ondersteuning in het onderwijs wordt georganiseerd. Het is bedoeld voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben bij het leren. Met de invoering van passend onderwijs krijgen scholen zorgplicht. Hierdoor zal naar verwachting het aantal thuiszitters afnemen.

In dit informatieblad leest u wat er allemaal verandert met de invoering van de Wet passend onderwijs.

Tijdspad

1 mei 2014	Ondersteuningsplannen ingediend bij de inspectie
1 augustus 2014	Invoering Wet passend onderwijs
1 januari 2015	Inwerkingtreding nieuwe Jeugdwet
1 januari 2015	Inwerkingtreding nieuwe Wmo

2. Huidige situatie onderwijs

Op dit moment gaan ongeveer 38.000 leerlingen met leerling gebonden financiering (LGF) naar het regulier onderwijs. Een aantal van 70.000 leerlingen gaat naar (voortgezet) speciaal onderwijs. Deze laatste groep lijkt steeds groter te worden. Ook komen veel leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben thuis te zitten, omdat het onderwijs geen maatwerk biedt. Met de invoering van passend onderwijs moeten onder andere deze problemen worden opgelost.

- Tot 1 augustus 2014 kunnen kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, gebruik maken van de leerling gebonden financiering (LGF). Ook wel 'rugzakje' genoemd. Om in aanmerking te komen voor een rugzakje is een indicatie nodig.
Met deze regeling kunnen kinderen gewoon naar het regulier onderwijs. Zij worden ondersteund door ambulante begeleiding vanuit het speciaal onderwijs.
- Kinderen die meer ondersteuning nodig hebben, kunnen nadat zij een indicatie hebben gekregen naar het speciaal onderwijs.
- De ouders hebben de keuze of zij hun kind naar het regulier onderwijs laten gaan of naar het speciaal onderwijs.
- Ouders kunnen aanvullend via verschillende andere regelingen hulpmiddelen aanvragen, die het kind ondersteunen bij het leren of naar school gaan. Bijvoorbeeld een daisyspeler voor een kind met dyslexie. Of leerlingenvervoer voor kinderen die niet zelfstandig naar school kunnen.
- Soms is extra zorg nodig. Dan kan met een indicatie vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), begeleiding, persoonlijke verzorging of verpleging tijdens onderwijsuren worden aangevraagd. Ouders kunnen hierbij een keuze maken tussen voorzieningen in natura of een persoonsgebonden budget (PGB).
Deze extra zorg komt dan boven op de ondersteuning die door onderwijs wordt gefinancierd.

Problemen oplossen met nieuw beleid

In de huidige situatie doen zich een aantal problemen voor:

- steeds meer leerlingen worden verwezen naar speciaal onderwijs. Vooral leerlingen met ernstige gedragsproblemen.
- scholen en ouders vinden de indicatiestelling erg ambtelijk. Ook is het lastig om ondersteuning op maat te organiseren.
- in het huidige systeem zijn er veel kinderen die thuiszitten. Zij zijn bijvoorbeeld van school verwijderd vanwege de problemen die ze hebben. Of omdat er geen goede begeleiding voor ze is op school.

Het doel van passend onderwijs is dat alle leerlingen een passende onderwijsplek krijgen. Dus ook leerlingen die extra ondersteuning in de klas nodig hebben. Het uitgangspunt daarbij is: gewoon als het kan, speciaal als het moet.

3. Wat verandert er met de invoering van de Wet passend onderwijs?

De Wet passend onderwijs treedt op 1 augustus 2014 in werking. Vanaf dat moment hebben schoolbesturen een zorgplicht. Als ouders hun kind bij een school aanmelden, heeft deze school de verplichting een passend aanbod te bieden. Als de school dat zelf niet kan bieden, moet de school zoeken naar een school die dat wel kan. Dat kan ook een school voor speciaal basis onderwijs zijn of een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs. Om dit te kunnen regelen, werken schoolbesturen nauw met elkaar samen.

Samenwerkingsverbanden scholen

Per regio hebben schoolbesturen samenwerkingsverbanden gevormd voor primair onderwijs en speciaal (basis) onderwijs en samenwerkingsverbanden voor voortgezet en voortgezet speciaal onderwijs. Deze samenwerkingsverbanden zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van passend onderwijs.

Minimale ondersteuning

In deze samenwerkingsverbanden hebben de schoolbesturen afspraken gemaakt over de minimale ondersteuning die elke school moet leveren. Zij doen dit ieder vanuit hun eigen budget. De minimale ondersteuning is vastgelegd in het 'ondersteuningsplan'.

Specifieke ondersteuning

Er zijn afspraken gemaakt over welke specifieke ondersteuning een school kan bieden. Zo heeft de ene school meer ervaring en deskundigheid in huis voor kinderen met dyslexie en de andere voor kinderen met autisme. Iedere school legt dat vast in het 'school ondersteuningsprofiel'. Ook zijn criteria opgesteld voor de toelating van leerlingen tot het speciaal onderwijs.

Voor deze specifieke ondersteuning kan de school geld krijgen uit het samenwerkingsverband.

Met de invoering van passend onderwijs komt de Commissie voor de Indicatiestelling (CvI) te vervallen!

Zorgplicht

Als ouders hun kind bij een school aanmelden, dan heeft de school zorgplicht. Als blijkt dat een kind behoefte heeft aan extra ondersteuning, dan is de school verplicht te zorgen voor een passend ondersteuningsaanbod. Lukt dat niet binnen de eigen school dan moet deze school een andere school zoeken die dat wel kan. Dat kan ook een school voor speciaal (basis) onderwijs zijn of voortgezet speciaal onderwijs.

De school vraagt een toelaatbaarheidsverklaring aan bij het samenwerkingsverband als een kind naar het speciaal (basis) onderwijs of (voortgezet) speciaal onderwijs verwezen wordt.

Ontwikkelingsperspectief

Voor kinderen die een extra ondersteuningsbehoefte hebben en waarvoor een toelaatbaarheidsverklaring is aangevraagd, wordt een 'ontwikkelingsperspectief' opgesteld. Hierin staat welke onderwijsdoelen een leerling kan halen. De ouders geven informatie voor het ontwikkelingsperspectief. De school en de ouders moeten samen tot een overeenstemming komen.

Voor welke leerlingen passend onderwijs?

- Leerlingen die eerst de indicatie cluster 3 of 4 kregen (leerlingen met lichamelijke of verstandelijke beperkingen, langdurig zieke leerlingen of leerlingen met psychiatrische of gedragsstoornissen). Zij krijgen ondersteuning vanuit de regionale samenwerkingsverbanden.
- Leerlingen die een cluster 1 of cluster 2 indicatie hebben (leerlingen met visuele of auditieve beperkingen of ernstige spraak of taalmoeilijkheden).
 - Voor hen wordt de ondersteuning via het landelijke cluster 1 en 2 instellingen geregeld. Voor leerlingen uit cluster 1 of 2 is specialistische zorg en ondersteuning nodig. Ook is de groep waarover het gaat groot. Daarom wordt ondersteuning landelijk geregeld, met een landelijk budget. Er komt een aantal instellingen dat het onderwijs, de indicatie en de ondersteuning gaat verzorgen.
 - Deze instellingen krijgen het totale budget voor de begeleiding van leerlingen uit cluster 1 en 2 in het reguliere onderwijs. Hiermee krijgen de instellingen de volledige verantwoordelijkheid om leerlingen met een visuele, auditieve of communicatieve beperking in het reguliere onderwijs te ondersteunen.
 - Om dit goed te kunnen regelen is er voor cluster 1 en 2 een overgangperiode tot 1 augustus 2015.

Gemeenten en leerlingenvervoer

Elk samenwerkingsverband maakt afspraken met de gemeenten over onder andere leerlingenvervoer. Zij doen dit in een 'op overeenstemming gericht overleg' (OOGO).

Leerlingen die vanwege hun beperking niet zelfstandig of zonder begeleiding kunnen reizen, kunnen aanspraak doen op de regeling leerlingenvervoer. Deze regeling was er al en zal ook blijven. Ouders kunnen bij de gemeente leerlingenvervoer aanvragen. Per gemeente kunnen de regels verschillen. Maar bij de meeste gemeenten komen leerlingen in het primair onderwijs in aanmerking voor leerlingenvervoer bij een kilometergrens van zes kilometer of meer. Er wordt om een eigen bijdrage gevraagd.

Het kan in de toekomst lastig worden om leerlingenvervoer toegekend te krijgen. De gemeenten vergoeden namelijk leerlingenvervoer naar de dichtstbijzijnde school met een passend aanbod. Ouders willen hun kind wellicht liever bij een school aanmelden die verder weg gelegen is. Ook kan er discussie ontstaan over de interpretatie van het begrip 'handicap' of 'beperking', en het wel of niet zelfstandig kunnen reizen.

De veranderingen door passend onderwijs kort

Oude situatie voor cluster 3 en 4	Passend onderwijs
Scholen mogen kinderen weigeren.	School heeft zorgplicht.
Ouders vragen indicatie voor extra ondersteuning.	Samenwerkingsverband bepaalt de basisondersteuning voor alle scholen in de regio. Scholen bepalen wat zij aan extra ondersteuning kunnen bieden.
Landelijke indicatie criteria voor extra ondersteuning.	Samenwerkingsverband bepaalt criteria voor toelaatbaarheid.
Ouders hebben keuzevrijheid.	Samenwerkingsverband geeft toelaatbaarheidsverklaring af voor speciaal basis onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs.
Speciaal onderwijs heeft eigen financieringsstroom.	Bekostiging via samenwerkingsverband.
Extra ondersteuning regulier onderwijs.	Bekostiging via samenwerkingsverband.

Bekostiging van zorg tijdens onderwijsuren

Een kind kan naast de extra ondersteuning ook zorg nodig hebben. In de huidige situatie wordt de extra ondersteuning betaald door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW). De zorg wordt nu bekostigd vanuit de AWBZ. Dit gaat dan over de functies persoonlijke verzorging, verpleging of begeleiding. Vanaf 2015 loopt deze financiering via de gemeente (Jeugdwet als de leerling jonger dan 18 jaar is, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als de leerling ouder is dan 18 jaar of via de zorgverzekering).

Hieronder staan de veranderingen voor zorg tijdens onderwijsuren op een rij.

Nota bene: tussen 1 augustus 2014 en 1 augustus 2015 blijft extra inzet voor zorg op school mogelijk zoals onder 'kopje' nu staat!

Extramuraal (thuiswonend)

Nu	Vanaf 2015
<p>1. Noodzakelijke AWBZ-zorg in de vorm van begeleiding en persoonlijke verzorging:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toegang via AWBZ-indicatie door Centrum indicatiestelling zorg (CIZ) of Bureau Jeugdzorg - omvang van zorg tijdens onderwijsuren is opgenomen in deze indicatie - bekostiging vanuit AWBZ - geïndiceerde zorg wordt in natura of via PGB verstrekt, de keuze is aan de ouders. 	<p>1. Noodzakelijke zorg in de vorm van extra begeleiding en persoonlijke verzorging:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toegang via gemeenten (Jeugdwet of Wmo bij 18 jaar of ouder) - bekostiging door gemeente - gemeenten werken procedures en mogelijkheden voor PGB of zorg in natura verder uit, waardoor het aanbod per gemeente kan verschillen.
<p>2. Noodzakelijke AWBZ-zorg in de vorm van verpleging: toegang hetzelfde als bij begeleiding en persoonlijke verzorging.</p>	<p>2. Noodzakelijke zorg in de vorm van verpleging wordt bekostigd door de zorgverzekering.</p>
<p>3. Inzet op school:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een kind kan noodzakelijke AWBZ-zorg krijgen op school tijdens onderwijsuren - de school en ouders maken hier individueel afspraken over. 	<p>3. Inzet op school:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs maken afspraken over de inzet van noodzakelijke zorg en extra begeleiding op school - de school en ouders maken afspraken over de inzet van verpleging bekostigd door de zorgverzekering.
<p>4. Paramedische behandeling (bijvoorbeeld fysiotherapie of logopedie) wordt bekostigd door de zorgverzekering van de ouders of, als het gaat om gespecialiseerde paramedische behandeling, vanuit de AWBZ met een CIZ-indicatie. Paramedische behandeling kan in bijzondere situaties plaatsvinden op school tijdens onderwijsuren.</p>	<p>4. De zorgverzekering bekostigt paramedische behandeling. Dit kan in bijzondere situaties plaatsvinden op school tijdens de onderwijsuren.</p>

Intramuraal (verblijvend in een zorginstelling)

Nu	Vanaf 2015
<p>1. Verblijfszorg (inclusief begeleiding, persoonlijke verzorging en verpleging):</p> <ul style="list-style-type: none"> - toegang via AWBZ-indicatie door CIZ of Bureau Jeugdzorg - met een zorgzwaartepakket (ZZP). 	<p>1. Verblijfszorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kinderen met een verstandelijke beperking of psychische stoornis krijgen verblijfszorg via de gemeente (Jeugdwet of Wmo bij 18 jaar of ouder)

	<ul style="list-style-type: none"> - zeer kwetsbare kinderen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking, een somatische aandoening of een zeer ernstige verstandelijke beperking, houden via het CIZ aanspraak op verblijfszorg uit de Wet langdurige zorg (Wlz).
2. Zzp kan in natura of PGB als ouders hun kind toch thuis willen houden.	2. Zorg kan in natura of PGB als ouders hun kind toch thuis willen houden.
3. Inzet op school: <ul style="list-style-type: none"> - de school en AWBZ-instelling maken afspraken over het deel AWBZ-zorg uit Zzp tijdens onderwijs - als ouders de Zzp voor hun kind in de vorm van een PGB ontvangen, maakt de school afspraken met de ouders. 	3. Inzet op school: <ul style="list-style-type: none"> - voor kinderen met een verstandelijke beperking of psychische stoornis maken gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs afspraken - voor zeer kwetsbare kinderen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking, een somatische aandoening of een zeer ernstige verstandelijke beperking maken de school en AWBZ-instelling afspraken. Of - bij PGB - school en ouders.

Beleidsarme invoering – weinig veranderingen voor leerlingen

De verwachting is dat passend onderwijs beleidsarm wordt ingevoerd. Dat wil zeggen dat de leerlingen die nu een rugzakje hebben of naar het speciaal basis onderwijs of (voortgezet) speciaal onderwijs gaan, weinig veranderingen hoeven te verwachten.

- De eerste jaren zal voor leerlingen die al onderwijs krijgen veel hetzelfde blijven.
- Leerlingen die nu speciaal basis onderwijs of (voortgezet) speciaal onderwijs volgen, zullen niet van school veranderen. Zij blijven gewoon op hun school onderwijs volgen.
- Ook de AWBZ-zorg tijdens onderwijs uren (zowel in natura als via PGB) blijft zoals het is. Deze zorg zal, als de Jeugdwet in werking treedt per 1 januari 2015, onder de gemeente vallen.

Omdat ook gemeenten beleidsarm invoeren, zal de zorg op korte termijn zo min mogelijk wijzigen.

Lwoo en Pro

Leerweg ondersteunend onderwijs (Lwoo) en Praktijkonderwijs (Pro) zullen per 2016 ook gaan vallen onder de werking van de samenwerkingsverbanden. Tot dat moment blijft de oude situatie gehandhaafd.

4. Standpunten van Ieder(in)

De overheid werkt aan een stelselwijziging in de zorg. Gemeenten nemen steeds meer taken over van de overheid. Niet alleen als het gaat over passend onderwijs, maar ook voor de Jeugdwet, de Participatiewet, de Wet langdurige zorg en de nieuwe Wmo. Hiermee moet de zorg dichterbij de burger worden gebracht. Voor passend onderwijs moet zo de verandering op gang komen dat kinderen met en zonder beperking samen naar school gaan. Ieder(in) is nauw betrokken bij dit proces van stelselwijziging. Onderstaande standpunten zijn in de afgelopen periode belangrijk geweest bij de totstandkoming van de Wet passend onderwijs.

Recht op onderwijs

In het VN-Verdrag staat dat personen met een beperking recht hebben op onderwijs. Leerlingen en studenten met een beperking kunnen onderwijs volgen, net als ieder ander. Zij mogen niet worden gediscrimineerd. De overheid moet zorgen voor een onderwijssysteem waar iedereen aan kan deelnemen (artikel 24 VN-Verdrag). Ieder(in) wil dat elk kind een passende onderwijsplek krijgt.

Een duidelijke rol voor ouders in het onderwijs

De Wet medezeggenschap scholen en de Wet passend onderwijs regelen de formele rol van ouders in een medezeggenschapsraad (vanuit de school) of ondersteuningsplanraad (vanuit het samenwerkingsverband). Ieder(in) werkt aan de versterking van deze rol voor ouders. Daarnaast vindt Ieder(in) dat de positie van individuele ouders ook erkend moet worden. Als ouders meer worden betrokken bij onderwijs, zal dit de kwaliteit verbeteren. Leerkracht en ouder kunnen, vanuit eigen deskundigheid, kijken naar de behoefte van het kind, zodat het kind optimaal kan leren.

Randvoorwaarden

Scholen moeten toegankelijk zijn voor alle leerlingen en studenten. In het Bouwbesluit zijn richtlijnen voor toegankelijkheid van scholen vastgelegd. Artikel 1 van de grondwet regelt dat leerlingen op grond van hun handicap niet geweigerd mogen worden. Maar de invoering van passend onderwijs vraagt veel meer van scholen. Leerkrachten en leerlingen moeten leren omgaan met verschillen in de klas. Is er aandacht voor pesten? Zijn docenten deskundig? Kan het kind met een beperking meedoen met de gymles of schoolreis? Zijn schoolgebouwen zo ingericht dat ook les kan worden gegeven aan kleinere groepen? Is er ruimte voor persoonlijke verzorging? Ieder(in) vindt dat onderwijspartijen met elkaar een lange termijn visie moeten ontwikkelen op inclusief onderwijs.

Keuzevrijheid

Ieder(in) vindt dat ouders moeten kunnen kiezen welke school het beste bij hun kind past. Ouders hebben uitgesproken meningen over regulier of speciaal onderwijs. De ene groep ouders kiest voor de school in de buurt. Hun kind kan dan deel uit maken van het sociaal netwerk dicht bij huis. Andere ouders vinden dat hun kind met een beperking meer kan leren op een school voor speciaal onderwijs. Ouders denken dat een speciale school beter is ingesteld op kinderen met een beperking dan een reguliere school.

Vloeiend overstappen van onderwijs naar werk

Ieder(in) maakt zich sterk voor onderwijs dat leerlingen of studenten met een beperking opleidt tot werk dat past bij hun mogelijkheden. In het huidige onderwijssysteem zitten nog knelpunten, waardoor leerlingen met een beperking eerder uitvallen of zonder diploma de school verlaten. Ook komt het voor dat studenten gedwongen worden voor een beroep te gaan, dat niet hun keuze is. Het onderwijssysteem is nu niet flexibel genoeg om de exameneisen aan te passen aan een student. Met creatieve oplossingen zouden meer leerlingen uitstromen naar werk dat bij hun past.

5. Tips voor lokale belangenbehartigers

Ouders kunnen op lokaal niveau ook veel doen om de belangen van hun kinderen in het onderwijs te behartigen. Hieronder vindt u tips over hoe u dat kunt doen.

Medezeggenschap en verbinding met lokaal

Ouders kunnen in een medezeggenschapsraad (MR) van school invloed uit oefenen op het ondersteuningsprofiel van de school. In de ondersteuningsplanraad (OPR) van het samenwerkingsverband van scholen in een regio, kunnen ouders invloed uitoefenen op het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband. Zij kunnen zich bijvoorbeeld afvragen:

- Wat levert de school aan ondersteuning?
- Welke criteria hanteert men voor de toelating tot het (voortgezet) speciaal onderwijs?
- Wat zijn de afspraken met de gemeenten?

De MR en de OPR hebben geen lijn lopen naar de gemeenten en de lokale belangenbehartigers in de Wmo-raad. Ieder(in) wil zorgen voor een goede verbinding tussen belangenbehartigers in het onderwijs en de belangenbehartigers die met gemeenten om tafel zitten. Zo kunnen de belangen van ouders met een kind met een ondersteuningsbehoefte ook meegenomen worden via de Wmo-raad.

Meedenkgroep Onderwijs

Ieder(in) wil haar leden betrekken bij alle ontwikkelingen in het onderwijs. Daarom is een meedenkgroep samengesteld. Deze bestaat uit ouders die ervaring hebben met onderwijs en kinderen met een beperking. Ieder(in) raadpleegt de meedenkgroep over allerlei vraagstukken en vraagt advies wanneer er publicaties worden uitgebracht. De meedenkgroep kan ook zelf signalen inbrengen. Zo geven we samen invulling aan de visie op onderwijs.

Steunpunt Passend Onderwijs

Ieder(in) heeft samen met oudervereniging Balans het Steunpunt Passend Onderwijs opgezet.

- Ouders die vragen hebben over passend onderwijs kunnen bellen naar het landelijk nummer: 0800 5010 (toets 2).
- Ouders kunnen hun vragen ook mailen via het contactformulier op www.steunpuntpassendonderwijs.nl. Zij krijgen antwoord van ervaringsdeskundige ouders, die voor deze dienstverlening zijn opgeleid.
- Op de achtergrond werken beleidsmedewerkers mee aan het toetsen van antwoorden. Zij zorgen er ook voor dat informatie wordt opgeslagen in een kennisbank.

6. Meer informatie

Nuttige webadressen

<https://www.steunpuntpassendonderwijs.nl>

<http://www.passendonderwijs.nl>

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs>

<http://www.medezeggenschap-passendonderwijs.nl>

Meer lezen

Uitgebreide informatie over passend onderwijs vindt u in de Informatiegids Passend Onderwijs. Een uitgave van Ieder(in) en de oudervereniging Balans:

<https://iederin.nl/nieuws/15087/voor-ouders--herziene-versie-gids-passend-onderwijs/>

Bijlage – Afkortingenlijst

LGF = Leerlinggebonden financiering
AWBZ = Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
PGB = Persoonsgebonden Budget
CvI = Commissie voor de Indicatiestelling
OOGO = Op overeenstemmingsgericht overleg
OCW = Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Wmo = Wet maatschappelijke ondersteuning
Lwoo = Leerweg ondersteunend onderwijs
Pro = Praktijkonderwijs
CIZ = Centrum Indicatiestelling Zorg
ZZP = Zorgzwaartepakket
Wlz = Wet langdurige zorg
MR = Medezeggenschapsraad
OPR = Ondersteuningsplanraad

Colofon

Dit informatieblad over passend onderwijs is er één van een serie van zes informatiebladen over nieuwe wetgeving. De informatiebladen zijn bedoeld voor leden van bij ieder(in) aangesloten verenigingen.

Ieder(in) heeft ook informatiebladen over:

- Participatiewet
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en gemeente
- Jeugdwet
- Wet langdurige zorg (Wlz)
- alle nieuwe wetten en regelgeving in eenvoudige taal.

U vindt deze informatiebladen onder www.iederin.nl/hulp-en-advies/informatiebladen/

De informatiebladen worden regelmatig geactualiseerd.

Uitgave:

Ieder(in)

Postbus 169

3500 AD Utrecht

030-720 00 00

www.iederin.nl

Redactie:

Buro Opaal

Mei 2014

Ieder(in) is voortgekomen uit de fusie tussen Platform VG en CG-Raad. Ieder(in) behartigt op zowel landelijk als regionaal niveau de belangen van mensen met een chronische ziekte, een verstandelijke of lichamelijke beperking. Bij ieder(in) zijn 220 landelijke en regionale verenigingen, stichtingen, gehandicaptenplatforms aangesloten.

Ieder(in) streeft naar een samenleving waarin iedereen tot zijn recht komt. Mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking of een chronisch ziekte horen er volledig bij! Ze krijgen overal de kans om naar vermogen mee te doen.

Ieder(in)

Bezoekadres
Churchillaan 11
3500 AD Utrecht

Postadres
Postbus 169
3500 AD Utrecht

T 030-720 00 00
E post@iederin.nl
I www.iederin.nl

Social media: [Twitter](#) [Facebook](#)